

Editorial

This is the sixth and final issue of the *Compliance, Ethics & Sustainability Journal* of 2023 with a thematic focus on 'Corporate Social Responsibility and Human Rights'. The expectation is that attention for these topics will continue to grow in the coming months and years. The contributing authors found various interesting angles to address the theme.

Corporate Social Responsibility in uitvoering: Over verantwoordelijkheid nemen voor de gevolgen van het handelen van de onderneming in de samenleving (Jaap Winter)

De afgelopen jaren is veel gediscussieerd over de verantwoordelijkheid van ondernemingen in de samenleving. In zijn artikel geeft Jaap Winter aan dat dit raakt aan een principiële debat over wat de plaats van de onderneming, of meer juridisch, van de vennootschap die een onderneming in stand houdt, in de samenleving is. De zorgen over klimaatverandering en de structurele overschrijding van andere planetaire grenzen, maar ook de zorgen over de sociale verhoudingen in de maatschappij die toenemend onder druk komen te staan, maken de vraag naar de verantwoordelijkheid van ondernemingen in de samenleving dringend. De vorig jaar gewijzigde Nederlandse Corporate Governance Code geeft aan dat (beurs)vennootschappen een verantwoordelijkheid in de samenleving hebben die verder gaat dan (financiële) waarde creatie voor aandeelhouders. In deze bijdrage noem ik die bredere verantwoordelijkheid van de onderneming de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de onderneming. Winter gaat in op de vragen wat die maatschappelijke verantwoordelijkheid inhoudt en wat er menselijkerwijs voor nodig is om die verantwoordelijkheid daadwerkelijk te nemen. Hoewel de maatschappelijke verantwoordelijkheid van ondernemingen breder is richt hij zich daarbij in het bijzonder op de klimaatproblematiek. Winter sluit af met een pleidooi voor een maatschappelijke raad als een governance-mechanisme dat het vermogen versterkt om maatschappelijke verantwoordelijkheid te nemen.

The EU Corporate Sustainability Due Diligence Directive (Lois Elshof)

On 23 February 2022, the EU Commission adopted a proposal for a Directive on corporate sustainability due diligence. The new rules are aiming to ensure that businesses address adverse impacts of their actions, including in their value chains inside and outside Europe. This Directive outlines the ESG considerations into its business operations, strategies, and decision-making processes. The Dutch Central Bank (DNB) and European Central Bank (ECB) have set guidelines on implementation and risk management. In this article Lois Elshof gives insight in the challenge and the importance of integrating sustainability and ESG considerations into risk management and operational strategies for (financial) institutions.

De taal als kooi (Aleksander Grocz)

Aleksander Grocz gaat in zijn artikel in op de macht en onmacht van taal. In het bekende boek 1984 voorspelt George Orwell de toekomst waarin totalitaire regime met elkaar in conflict en strijd leven. Taal, Newspeak, speelt hierin een centrale rol. Nu leven we niet in het door Orwell geschetste dystopische landschap van 1984. Maar een uitgeholde, van morele termen ontdane taal wordt wel als middel ingezet om marktwerking als neutraal en ideologie-vrij voor te stellen. In dit stuk verkent Aleksander hoe deze moreel gesteriliseerde taal niet alleen marktpartijen in zijn greep houdt, maar ook de instituties die in het leven zijn geroepen om de markt te beteugelen. Daartoe zoomt hij in op de financiële sector.

The CSDDD and Meaningful Human Rights Due Diligence: Some Opportunities and Threats (Annika van Baar)

Human Rights Due Diligence is increasingly becoming mandatory and provides various mechanisms to prevent and diminish the negative impacts of business on human rights and the environment. The way corporate actors implement this process into their business operations will determine whether HRDD will meet its goals of ending, preventing, and diminishing such negative corporate impacts on human rights and the environment. In this article Annika van Baar discusses opportunities and threats and embeds them within larger regulatory initiatives such as the upcoming European Corporate Sustainability Due Diligence Directive.

Duurzaam ondernemen is niet meer weg te denken (Jeroen Boogaard interviewde Anne Schaap en Pieter van den Herik van MVO Nederland)

In een interview doen Anne Schaap en Pieter van den Herik van MVO Nederland een oproep tot strengere regelgeving en meer actie bij bedrijven op het gebied van duurzaam ondernemen. Hoewel duurzaamheid prominent op de agenda is gekomen in de politiek, bij burgers en bij veel bedrijven, moet de transformatie naar een duurzame economie sneller. Voor duurzame bedrijven is het belangrijk dat er sprake is van een gelijk speelveld. Daarvoor moet de overheid regels stellen en die regels handhaven. En het is belangrijk dat

bedrijven zich realiseren dat er een business case is voor duurzaam ondernemen, aldus Schaap en Van den Herik.

Geld nog steeds focus van commissarissen (Karen Maas en Marleen Janssen Groesbeek)

Volgens Karen Maas en Marleen Janssen Groesbeek verandert de kijk op bedrijven door een groeiende aandacht voor maatschappelijke kwesties als ongelijkheid, klimaat en biodiversiteit en door Europese en Nederlandse wet- en regelgeving. De samenleving verwacht meer en meer duurzaamheid bij ondernemen. Vervuiling, creatie van werkgelegenheid en innovaties waren altijd in het nieuws. Nieuw is de structurele aandacht voor de sociale, ecologische en economische impact van organisatie op mensen, hun gemeenschappen en de natuurlijke omgeving.

Uit de boekenkast van de bedrijfsethiek (E.D. Karssing)

Edgar Karssing heeft wederom in de boekenkast van de bedrijfsethiek gekeken en bespreekt in dit nummer het boek *Humanizing Rules: Bringing behavioural science to ethics and compliance* van Christian Hunt. De uitdaging voor compliance officers is om academische kennis naar de praktijk van compliance te vertalen. Karssing meent dat Christian Hunt daar met zijn boek *Humanizing Rules: Bringing behavioural science to ethics and compliance* uitstekend in is geslaagd. Inzet van Hunt's boek is ervoor zorgen dat gedragsinterventies effectief zijn, waarbij hij dergelijke interventies ziet als een poging om de besluitvorming en daarmee het gedrag van medewerkers te beïnvloeden. Hij heeft zelf veel ervaring als compliance officer en schrijft op meeslepende wijze met heel veel anekdotes, praktische voorbeelden, mooie tegeltjeswijsheden en prikkelende kwinkslagen. Ondertussen laat hij de lezer kennismaken met de gedragswetenschappen – door hem liefkozend BeSci genoemd (*Behavioural Science*) – en maakt voortdurend de vertaling naar compliance. In paragraaf 2 bespreekt Karssing HUMANS als het raamwerk dat Hunt heeft ontwikkeld om gedragsinterventies te beoordelen: zowel in de ontwerpfase als bij het diagnosticeren van bestaande interventies. In de derde paragraaf beschrijft hij de visie van Hunt op compliance. In de slotparagraaf van zijn bespreking legt Karssing uit wat 'Verschlimmbesern' betekent en hoe ethische hackers compliance officers kunnen helpen.

The editorial team wishes you a lot of reading pleasure.

Peter-Jan Engelen, Renske Fikkers, Marijke Terpstra and Bartheke Weerstra